13. HADİS

KUL HAKKINI GÖZETMEK

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ :

« مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَخِيهِ ، مِنْ عِرْضِهِ أَوْ مِنْ شَيْءٍ ، فَلْيَتَحَلَّلْهُ مِنْهُ الْيَوْمَ قَبْلَ أَنْ لَا يَكُونَ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ ، إِنْ كَانَ لَهُ عَمَلٌ صَالِحٌ أُخِذَ مِنْهُ بِقَدْرِ مَظْلَمَتِهِ ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ أُخِذَ مِنْ سَيِّئَاتِ صَاحِبِهِ فَحُمِلَ عَلَيْهِ »

Hadisin Türkçesi

Ebû Hüreyre radıyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kimin üzerinde din kardeşinin ırzı, namusu veya malıyla ilgili bir zulüm varsa altın ve gümüşün bulunmayacağı kıyamet günü gelmeden önce o kimseyle helalleşsin. Yoksa kendisinin salih amelleri varsa, yaptığı zulüm miktarınca sevaplarından alınır (hak sahibine verilir). Şayet iyilikleri yoksa kendisine zulüm yaptığı kardeşinin günahlarından alınarak onun üzerine yükletilir."[13]

Açıklamalar

Zulüm, insan hayatının her alanı ve safhasıyla ilgili olabilir. Bu alan, maddi veya manevi bir nitelik arz edebilir. Namus, şeref, haysiyet ve hürriyet gibi yüce duygular, hayatın temelini teşkil eder. Kul hakkına tecavüz, zulmün en büyüklerinden sayılır. Diğer taraftan mal, can, yaşama hakkı, kazanç elde etme, teşebbüs hürriyeti ve benzeri hususlar maddi hayatın temel unsurları olup, bunlara yönelik haksızlıklar, zulmün daha yaygın olanı ve bilineni kabul edilir.

13 Riyâzü's-Sâlihîn, Hadis No: 212 (Buhârî, Mezâlim 10, Rikak 48)

Açıklamalar

Maddi ve manevi zulüm işleyenlerin, kıyamet günü gelmeden önce bir çıkış yolları vardır. O da kendilerine zulmettikleri kimselerle önce helalleşmeleri, sonra da tevbeye yönelmeleridir. Bu helalleşme, şayet üzerlerinde maddi haklar varsa onu ödeme, dünyada üzerlerine düşen cezayı çekme, hak sahipleriyle helalleşme ve Allah'a tevbe etme ile mümkündür. Zira kıyamet günü, altın ve gümüşün olmayacağı bir hesaplaşma günüdür. O günde, herkes iyi veya kötü amellerinin karşılığını görecektir.

Buradaki hesaplaşma, sevapların alınması veya günahların yüklenmesi ile dengelenir. Yani, zalim veya günahkâr birinin sevapları varsa, yaptığı zulüm veya işlediği günah sebebiyle, onun sevapları hak sahiplerine verilir. Şayet bu alınan sevapları, haksızlıklarını karşılamazsa, o takdirde hak sahiplerinin günahlarından alınıp onun üzerine yükletilir; böylece kimsenin kimsede hakkı kalmaz. Bu, ilahi adaletin gereğidir.

Hadisten Öğrendiklerimiz

1. Maddi ve manevi her çeşit zulüm ve haksızlıktan uzak durmak gerekir.
2. İnsanın malına, mülküne, canına tecavüz zulüm olduğu gibi, namusuna, şerefine, haysiyetine tecavüz de zulümdür.
3. Bilerek veya bilmeyerek zulüm ve haksızlık yapmış olan bir kimse, zulmettiği, kendilerine haksızlık ettiği kişilerle helalleşmelidir.
4. Kıyamette hesaplaşma olacak, her hak sahibine hakkı eksiksiz verilecektir.
5. Zulüm ve haksızlık, salih amelleri bozar ve sevabını da giderir.